

Gråsiskan (*Carduelis flammea* (L.)) ynglende i Danmark 1954.

Af EBBE THOMSEN.

(With a Summary in English: Redpoll (*Carduelis flammea* (L.)) breeding in Denmark in 1954).

På en ekskursion til Husby Klitplantage, vest for Ulfborg, 6. juni 1954 hørte jeg, mens jeg passerede gennem et afsides område i den vestlige del, en Gråsiskens (*Carduelis flammea*) lokketone højt over mit hoved, en noget uventet lyd en varm sommerdag. Det fristede naturligvis til nærmere undersøgelse, og i den følgende halve time gennemsøgte jeg terrænet og fandt at lokaliteten var tilholdssted for mindst 4–5 Gråsiskener, der gentagne gange lod sig høre og se. De sås enkeltvis eller 2 sammen, ofte jagende hinanden, kraftigt syngende. De var tydeligt opskræmt af min tilstedeværelse, varslede kraftigt og fløj ved opjagning langt væk og viste i det hele taget en opførsel ganske ulig Gråsiskensens tillidsfulde færden i vintertiden. Når de sad, var de som regel tavse og var derfor vanskelige at opdage. Det lykkedes dog at se en smukt udfarvet han samt en hun på nært hold.

Biotopen er af en ganske ejendommelig karakter, et fladt område ca. 800–1000 m på hver led, på de tre sider omgivet af ret høje indlandsklitter. Det hele er bevokset med 2–4 m høje bjergfyr, samlet i meget tætte buskadsler, hvorimellem der findes en del små lysninger. Disse ligner overfladisk de skandinaviske »fjellmyrer«, bevokset med sumpplanter – klokkelyng, dværgpil, græs, soldug m.m. Bunden er imidlertid fast og sandet og bærer præg af, at der i regnrige perioder står vand over den. Der er derimod ikke, som man kunne have ventet, en eneste birk. En særligt påfaldende egenskab ved terrænet er, at en bred stribe midt igennem det er afbrændt, således at de afnålede, døde bjergfyr med deres sodede grene danner en veritabel troldeskov.

Jeg bemærkede, at Gråsiskenerne ofte satte sig i disse udgåede fyrrer, og det er vel ikke udenfor sandsynlighedens grænse, at netop lokalitetens karakter af trægrænseområde, d.v.s. nøgne, »udsprungne« grene grænsende til lav nåleskov med sumpede

lysninger, har været en væsentlig stimulus for forbitrækkende Gråsiskener til at slå sig ned.

Den 13. juni var jeg igen på terrænet i håb om at finde en rede og derved få bevis for yngleforekomst. Jeg tilbragte natten i plantagen for samtidig at studere de meget talrige Nattravne og havde således hele den tidlige morgen til Gråsiskenerne. Det var forøvrigt en ret kold fornøjelse, idet der trods datoen var nattefrost, så blade og blomster var dækket af et tykt lag rim.

Det første, der mødte mig, var 2 varslende Gråsiskener, der kom flyvende på nøjagtigt samme sted som ugen i forvejen, og jeg havde herefter hele tiden Gråsiskenerne omkring mig. De holdt sig strengt til den afgrænsede lavning og havde tilsyneladende opdelt området i territorier, idet man sjældent så mere end 2 sammen. Jeg skønnede at der var mellem 4 og 8 par, et enkelt af disse havde isoleret sig noget fra de øvrige på en lille lysning 300 m borte.

Jeg omgik hele området og konstaterede ialtfald en gråsiskenfri zone hele vejen rundt, men plantagens størrelse umuliggjorde en fuldstændig undersøgelse, og jeg kan derfor ikke udelukke, at der kan have været Gråsiskan også andre steder.

På denne vidunderlige omend kolde morgen var der særdeles livligt i gråsiskenterritoriet. Der fandtes foruden Gråsiskenerne mindst 3 par Tornirisk, endvidere flere par Jernspurv, Gulspurv, Løvsanger og Gærdesanger, men Gråsiskenerne dominerede totalt, overordentlig livlige som de er på ynglepladsen. Næsten hele tiden sås og hørtes en eller flere, formentligt hanner, flyve »sangflugt«, ofte jagende efter hinanden, aldrig mere end 1 eller 2 ad gangen. Når de sad i buskene, tav de ganske, hvilket gjorde det overordentligt vanskeligt at bedømme antallet. Foruden den sædvanlige lokketone, som man kender fra vintertiden, hørtes forskellige andre stemmer, som jeg tidligere har hørt på yngleplads i Norge og Grønland. Sangen, som vistnok altid afgives i flugt, består af strofer, der minder om den sædvanlige stemme, efterfulgt af en lang strofe.

Jeg gjorde ihærdige forsøg på at finde en rede, men uden held. Et sted havde jeg, mente jeg, lokaliseret en rede indenfor et begrænset område, hvor der iøvrigt også fandtes en torniriskrede. Under min fremtrængen i bjergfyrbuskadset sad

torniriskparret ivrigt varslende 2–3 m fra mit hoved. Pludselig hørte jeg i koret også en Gråsiskan, der satte sig mindre end $1\frac{1}{2}$ m fra mig, ganske som jeg har set dem gøre det i Norge og på Grønland. Men reden fandt jeg ikke.

Dette sørgelige resultat tilskriver jeg navnlig min beklagelsesværdige mangel på evner som redefinder, men også, at Gråsiskanen i lighed med f. ex. torniriskan efter at have varslet, forsvinder helt fra redestedet og forholder sig tavs i længere tid.

Jeg satte nu min lid til senere at træffe dem med udføjne unger, men ved skæbnens ugunst fik jeg først 4. juli lejlighed til at besøge stedet igen. Trods det ugunstige blæsende vejr og tidspunkt, kl. 15, så og hørte jeg 3–4 Gråsiskan, men ingen ungfugle.

Den 10. juli foretog jeg sammen med B. PALM, L. FERDINAND og N. O. PREUSS en ekskursion til lokaliteten for at demonstrere fundet og evt. skaffe afgørende bevis for ynglen.

Som sædvanligt var der ingen vanskelighed ved at »kontakte« Gråsiskenerne, der stadig holdt sig til det gamle område. Vi så gentagne gange forskellige fugle udføre sangflugt, og hørte de forskellige lokke- og varselsstemmer. Som tidligere var de meget sky og fløj langt mellem opjagningerne. På nært hold sås af PREUSS og undertegnede en smukt udfarvet han. På et tidspunkt, da de andre var ved at undersøge andre områder, så jeg 2 gange en gammel fugl i selskab med et eksemplar, der manglede rødfarvningen af issen og brystet. I stedet for den røde isseplet, var der et lyst parti fra næbroden bagud med let, mørkere stribning. Fjerdragten var, så vidt jeg med kikkerten på de ca. 10 meters afstand kunne se, en anelse lysere og »nyere«. En sådan dragt har kun ungfugle fra samme år. Jeg anser det derfor for overvejende sandsynligt at denne eller disse fugle er udruget i Husby klitplantage. Dette synspunkt havde også mine ledsagere, efter at have set fuglenes opførsel i terrænet.

Gråsiskanen (*Carduelis flammea* (L.)), som ikke før er iagttaget som ynglefugl i Danmark, yngler som bekendt bl. a. i Nord- og Mellemskandinavien og en anden race i England og Mellemeuropas bjergegne. For at afgøre, om der var tale om den skandinaviske form eller den syd og vest for os ynglende, søgte jeg dispensation fra jagtloven til at nedlægge et par eksemplarer, også i håb om at nedlægge en ungfugl som hånd-

gribeligt bevis. Desværre nåede dispensationen frem så sent, at jeg først den 20. august kunne drage på krigsstien sammen med plantør ANDERSEN, Husby og da var plantagen praktisk talt forladt af alle småfugle og dermed Gråsiskenerne.

Efterskrift: Det viste sig, at Gråsisknerne, efter ikke at have været set i vintertiden, atter i foråret 1955 tog territoriet i besiddelse. Ved en række ekskursioner i terrænet i tiden 15. april til 30. maj er der konstant truffet Gråsiskanen i området, der dog er udvidet noget fra sidste år. Antallet har maksimalt været ca. 15-20. En del af fuglene har næppe ynglet, men mindst et par har konstant holdt sig på et lille territorium og opført sig som om det havde rede. Jeg har dog ikke kunnet finde den i det uigennemtrængelige bjergfyrbuskads. Da jeg først genså stedet i begyndelsen af juli, var der 2-3 Gråsiskener på territoriet, hvoraf een var adult. De to andre lod sig ikke nærmere bestemme.

SUMMARY IN ENGLISH

Redpoll (*Carduelis flammea* (L.)) breeding in Denmark in 1954.

A little flock of Redpolls (*Carduelis flammea* (L.)) was observed in the afforestation of Husby, west of Ulfborg, Jutland, several times between 6th of June and 10th of July under conditions that make breeding probable. The 10th of July one or two individuals without red colour on crown were observed. They were supposed to be young birds from the same year and were probably reared in the afforestation. The Redpoll has never before been reported as breeding in Denmark.